

SEMPRE, A PARÁBOLA DAS CEREIXAS

Porfillamento en Paradela, 31/05/2025

Xulio Xiz

Nos últimos tempos da vida do benquerido Xesús Mato, víase asediado por devotos, institucións e medios informativos, que querían falar con el, contar con el, e el ás veces mostrábase reacio a algunhas cousas... Eu, convencido de que era bo para el e para todos que aceptase aqueles agarimos, adoitaba dicirlle: "*Xesús, téis que deixarte querer!*". E el aceptáboo sorrindo. Eu, hoxe, a Paradela, como non podería ser doutra maneira, veño disposto a deixarme querer. E agradezo a querenza, sempre e máis agora, por estar en terra de xentes dignas de ser queridas; polo que sabedes estimar aos de fóra. Por iso, aquí e agora, dou as grazas por primeira vez.

Eu nacín nun pobo, daquela pequeno, Vilalba. O meu primeiro mundo era reducido, polo tempo que se vivía, a economía misérrima; por razóns culturais e sociais. Comecei a saber do mundo ao vir para Lugo traballar, e especialmente cando entrei na radio, vai facer 58 anos. E hai 57 anos escoitei por primeira vez o nome de Paradela. Era 1968, e xa que Radio Popular era emisora da Igrexa, chegounos un asesor relixioso, que ía ser para todos moito máis que iso. Nós, tiñamos arredor de vinte anos; el, trinta e seis. Era cura, Don Xesús, e alguén dixo que era de Portomarín, pero el encargouse de aclaralo, dicindo que era de Paradela. E para deixalo claro, cando escribía con pseudónimo, asinaba Cabodevila, pola súa aldea natal, deitada ao sol, ollando o Miño, na terra feliz de Paradela.

Mato sabía que nacera nun fito do primeiro Camiño dos Cristiáns, que no ceo marca un regueiro de estrelas, como Carlomagno comprobou no seu pazo de Aquisgrán, e polo que desde hai máis de mil anos, os europeos máis esforzados camiñaron a Compostela. Os peregrinos atopaban ao entrar en Galicia pobos con nome de pedra – Pedrafitas -; de castelos, Triacastela; de mosteiro anterior ao mesmo Camiño, Samos... dun romano chamado Marinus, ou dun monte roxo... Paradela, a única, significaba descanso, parada, asentamento breve. Os demais pobos fálannos de xentes ou cousas. Paradela, para deterse a ollar e pensar. Pensemos, pois, en Paradela.

Mato falaba de Paradela con nostalxia e agarimo. Nós chamabámoslle "Padre", en castelán, aínda que el falaba sempre en galego: Padre Mato. Conquistounos a todos. Daquela, Portomarín soaba máis pola descomunal tarefa de subir pedra a pedra a igrexa monumental de San Pedro para reconstruíla no alto do monte, que o vello pobo afogase e o río se convertise nun pequeno mar. Pero Mato era de Paradela... e axudounos a descubri-la; e a querer aos paradelenses.

Sempre me levei moi ben con Mato, aínda que tardei unha ducia de anos en tratalo de "ti". Miña nai opinaba que non estaba ben tratar así a un cura, pero aquel cura era diferente, e facíase querer. Na miña casa foino todo: Casounos a Merce e a min, casou á filla, bautizou aos cinco netos, enterrou a miña nai, deu primeiras comunións... Era o cura da casa, parte da familia; e pouco a pouco, a familia empezou a querer a Paradela por Mato. E por Mato comecei, comezamos, a coñecer, tratar, querer, xente de Paradela. E unha vez, para explicalo, inventei unha parábola, necesariamente apócrifa, a Parábola das cereixas, lembrando aquelas cereixas de antes, collidas das cerdeiras, que nunca viñan soas, senón que, unha vez na cesta, enganchaban entre si, e formaban unha cadea.

O mesmo ca as cereixas pasoume coas miñas amizades en Paradela. Xesús foi o punto de partida, e o primeiro co que a través del amiguei foi Manuel Rodríguez López, o escritor de Paradela, meu entrañable irmán de Paradela. Despois, a través de Mato, co seu parente José Manuel, un rapaciño que era o alcalde de Paradela, e que era bo como o bo pan de centeo do país. E con José Manuel, Milucha, Oscar, Miriam...

E a través de Manolo, con Irene, Enrique, Santi, e despois, con Mary e Carlos. E o tema foise complicando, porque Mato tiña unha familia moi ampla, e Manolo Rodríguez unha actividade moi intensa, e foron chegando familias, e os amigos máis directos, como tamén os especiais fillos paradelenses Ángel Fernández e Diego López, e tantísima xente dos que de moitos nin sei o nome, pero dos que agora mesmo teño necesidade de mencionar, desde Montse, a alcadesa (toda entusiasmo, entrega, presenza, servizo), a José e Julio, os cregos, servidores seguros; de Belén a Concelleira, eficiencia e sorriso, ao tamén concelleiro Jesús Pablo, que sempre está en todo; acompañando sempre.

Pero a Paradela, ultimamente, poucas veces veño só. Acompañame Antonio, o meu fillo, coma min converso ao paradelismo, compañeiro de tarefas gratísimas, que me sobrelevarían se el non estivese.

Viñemos a Paradela crear "A Paradela dos máis novos, con Rocio, Tania, Ligia, Alejandro, Sonia e Adela... con Fani Padullés e Remedios Sánchez, con Lola Chaos e Eduardo Rei... e un fado de nenos e nenas, rapaces e rapazas, que escribiron o seu primeiro libro. E a facer a historia da Banda, con Marisol e Martín, e a memoria de Lino, Pedro, Ramiro e Ramiriño...

No concello: sorriso aberto de Ruth, de Marga, María José, Vanesa, Isabel, Mariluz; e o exemplar Manuel, que o día que enferme, sorte que non enferma nunca, enferma Paradela.

E viñemos facer un video de xente maior, e falamos cos músicos Mato e Julio do Loio, e conquistáronnos dúas rapazas marabillosas que se chaman Paquita Jorge e Ermitas López... E descubrimos en Lugo que amigos vellos benqueridos eran de Paradela, xa fose Justo Jorge, ou varios cantores compañeiros do Orfeón Lucense.

E fixemos unha exposición de fotos antigas coa Asociación de Mulleres, e descubrimos dous amores que se chaman Rocío e Mila... e a través de Rocio, a presidenta das Mulleres de Paradela, seus pais, o seu home, fillo e filla... e – xa sabedes: Parábola das Cereixas -, nunha viaxe do Insero, recoñecemos a Manolo dos coches e a Pura, os sogros de Mila... E logo a Manolo, o seu home, e a Sarai, a súa filla, mestra, compañeira e amiga de Alba, mestra, a nosa sobriña.

A todos os mencionados, e pola imposibilidade de falar de todos, presentes e ausentes, aproveito para dar grazas. Estas, por segunda vez, por acollerme en Paradela, como da casa.

Hai na miña familia – Sempre Mato, os Matos, polo medio -, querenza especial por Paradela. E unha vez, non sei cal, un dos netos, cando alguén na casa preguntou “Onde está Xulio?”, respondeu sen dubidar: “En Paradela”. Naquela ocasión, non era así. Noutras moitas, si. E agardo sigan no futuro, xa que este porfillamento co que hoxe me acollades ten que ter, pola miña parte, mentres teña folgos, resposta axeitada e acompañareivos sempre que me sexa posible. O único límite é a propia natureza, porque xa teño andado a maior parte da miña vida. Con 78 anos cumpridos, de acordo cos termos futbolísticos, estou xogando xa ben avanzado o segundo tempo, nunha altura cronolóxica da que se pode dicir, como Novoneyra diante dos montes do Courel: “Aquí, agora, séntese ben o pouco que é un home”.

Nos moitos actos nos que teño participado na miña vida pública, teño tido acertos e erros, e un dos erros foi na miña patria primeira, Vilalba. Era a festa do San Ramón, o noso patrón, e no canto de citar o noso santo, mencionei a San Froilán, o patrón de Lugo. A gargallada téñoa cravada na alma. Saín do paso dicindo que como tiña dobre nacionalidade, Vilalba e Lugo, ás veces mesturábaseme as querenzas, e entón gañei un aplauso total dos meus paisanos.

Daquela foi broma, pero o acto de hoxe é para min moi importante, e teño efectivamente que falar de dúas patrias: a de nacemento e a de adopción: Villalba e Paradela. Vilalba veume nacer e medrar, e no comezo da vellez entregoume a Medalla de Ouro do Concello; Paradela conquistoume e agarimoume, e agora acólleme como Fillo adoptivo - Porfillado, se dicía nos meus tempos mozos - e como coido ter o corazón grande e a alma aberta, quero declararme patriota de dúas patrias; fillo de dúas terras, irmán de dúas tribus; atado con lazos agarimosos aos que tan ben me queren, e dos que son debedor de por vida.

E despois da vida, os que me sigan, os que están presentes e os que veñan despois, cando me recorden terán que saber que aparte dos naturais amores familiares, tiveron dous amores territoriais, raciais, que despois da familia, son os bens máis prezados. Xa mencionei a meus irmáns paradelenses: Manolo, Xesús, José Manuel, Ángel, Diego, e agora teño e quero mencionar a Santi, co que compartín tanta devoción por Manolo e por Irene; tantas ilusións; tantas batallas; que nos deixou fisicamente o pasado ano, pero sempre estará nos nosos recordos, no noso amor, nos nosos corazóns. Canto lle gustaba “A parábola das cereixas”. El era a mellor proba de que en Paradela, esta parábola, é unha verdade absoluta. Volvo dar grazas, empezando por Santi, polo exemplo de amor ao pai, ás xentes, á terra, á cultura, ao país...

Grazas a Paradela, terra viva, por honrarme de tal xeito; Grazas infinitas á Corporación de Paradela: Montse, Mato, Jesús Pablo, Ana Belén, Hugo, Iván, Sara, Kevin e Verónica. E grazas aos representantes de institucións, e a todos os presentes por acompañarme neste acto de acollida na gran familia dos paradelenses naturais e os de adopción.

Manuel María, incluíume no libro monumental “Terra Chá”, nun poema aos seus amigos de Vilalba, e nun exceso poético chamoume “*O chairego máis xentil*”, para que rimase co meu segundo apelido. Sei que nunca serei o máis xentil dos chairegos, pero aspiro á xentileza, que significa ser amable e de boa disposición para os demais, porque mo pide o carácter e o corpo. Porque a miña maior ambición na vida é que alguén, falando de min, diga o que Machado quería ser: “No bo sentido da palabra, un home bo”.

Entende o poeta Mero, Baldomero Iglesias Dobbarrio, que: Cabalgamos brisas cal pequenas fousas / que navegan mares sen intres no tempo”. Cabalgando brisas nos sesenta anos que levo de vida activa, vindo de tanta humildade primixenia, nunca pensei en chegar a ser un home rico. E confeso que son rico e rica é a miña familia.

Se algún especialista da banca ou da Facenda escoita esta afirmación, sorprenderase, porque non xogamos na mesma categoría, nin sequera no mesmo – chamémoslle – deporte. Eu conseguín ser inmensamente rico con pouco esforzo, querendo moito e deixándome querer. Son rico en amores, en familia, en devocións, en afeccións, en amigos.... Non falo de capitais, nin de aforros, senón que acumulo, reparto, devocións e afectos, e a expresión “non” non está no meu vocabulario. E podería rematar aquí, pero non quero. Porque nesta confesión xeral só falei de min, e de amigos e terras amigas. Pero non estou dicindo a verdade completa, porque eu non son só eu, senón tamén – díxoo Ortega – a miña circunstancia.

Teño que citar en primeiro lugar a miña nai, Esther, que deu a vida para que eu superara límites que parecían – eran – imposibles. Por esa parte familiar, morto meu pai hai máis de 70 anos, morta miña nai hai 25, tería quedado só no mundo.

Pero atopei unha familia nova – porfillamento ao fin - que me fixo medrar e vivir. Casei coa familia Paz-Rosende. E cando un casa – proclamouno Mario Benedetti – “En la calle, codo a codo, somos mucho más que dos”.

E de novo, a Parábola das Cereixas, porque con Merce viñeron Andrés Paz e Josefa Rosende, e despois os Arias-Paz, Cedrón-Paz, Veres-Paz, Díaz-Paz...os Paz-Peña e os Xiz-Paz...

Fóronse Andrés, Pepe, Esther, Josefa, Manolo, Maruja... E aínda así somos medio cento, e hoxe aquí hai trinta. E como mostra de amigos de toda a vida, apéndices familiares, están Antonio e Manolita, Curiel e Pepa, e Carmen, a Maragata da Porta de San Pedro, no seu nome e no de María Juliana, amigas para sempre da familia que fomos creando.

A tribu familiar xúntase alomenos unha vez ao ano para celebrar a vida. E deles, doce, xuntámonos a cotío para celebrar todo o celebrable que a vida nos vai dando... Un neno da familia (hoxe un home aquí presente), cando hai tempo seu pai contaba as dificultades do pasado, as penurias e traballos, díxolle: “*Papa. ¡que ben vives desde que vives con nós!*”...

Por iso teño que confesar que son moi rico; que moi ben vivo desde que nos xuntamos doce os domingos para xantar... que ben vivo coa miña consogra Emma; coa miña cuñada Geli (entronque directo coa casa petrucial) ... coa miña neta Sabela, todo enerxía, vitalidade, forza, firmeza, xeguridade...

Que ben vivo grazas a Noa pola discreción, os silencios, as olladas, os feitos e os sorrisos... Que feliz son grazas a Alicia por sensible, perspicaz, observadora; conciencia e ledicia vital. Que gozada ter a Laura, discreta, calada, alegre, entregada.... e que orgullo ter a Pablo pola música, os bicos, as apertas, a nobleza...

Que seguridade ter a Noemí - dous fillos, que con ela son tres -, entusiasta, imaxinativa, leda, potente, esencial...

Que tranquilidade ter a Teté – prudencia, xustiza, fortaleza, templanza – , entrega total e en solitario a 3-fillos-3.

Que paz dinámica, que furacán de traballo, que confianza no futuro familiar grazas a Toni, fillo, que aprendeu sen palabras a ser e estar. Nunca fun conscientemente o seu mestre e el é para min o mellor mestre que tiveron e terei.

Fáltame Merce, 58 anos xuntos, da que teño dito – sei que soa impropio - que foi o mellor “negocio” que fixen nesta vida, e podería decirlle– como Amaral no seu canto - “Sen ti non son nada”. Pero acudo a poeta lucense amigo, Xulio Valcárcel, que di o que eu non sei dicir, para reflectir a paz que con ela me invade: *Se envellecemos xuntos / e desfago a madeixa dos meus días / ao teu lado, / fareime confidente do teu camiño sen pegadas,/ do teu canto e do teu ánimo .../... Seremos dous regatos / marchando / nunha mesma auga / dous lumes consumíndose / nunha sóa chama, / dúas vagas acalando o seu fragor / na area final, / última praia .../... Bastarame para entendelo todo / a limpa mirada da túa luz sen ansia.*

Remato. Non me esquezo Paradela, de darvos de novo as grazas, por dar-me outra nova familia; unha razón máis para vivir. Johan Sebastian Bach titulou o seu coral da Paixón segundo San Mateo, cunha declaración total de entrega: “*Señor, aquí me tés*”. Iso vos digo: Para o que eu poida, para o que saiba, para o que eu valla, Paradela e paradelenses, señoras e señores meus, amigos, irmáns, aquí me tedes!!!

Agora e sempre, grazas!!!